

riis operatis, ut inventarium quamvis careri solemnitatis annulari non possit.
9. Deliberationem pax pro summa excessiva datur manutentio.
10. Bannitus, cui bona non fuerint confisata, nec fuit interdicta testamentatio, retinet iura sibi competentia de iure communio.
11. Sententia in judicatum transacta habetur proritate.
12. Transversalis non potest cogi ad solutionem dotti a Paire constituta.
13. Dotsubstitutaria regulatur juxta necessitatem dotandæ.

DECISIO XIII.

PLacuerunt DD. fundamenta decisionis coram me editæ die 18. Martii superioris anni pro infirmanda sententia Rotali præviis duabus decisionibus 21. Iulii 1694. & 6. Iunii 1695. cor. Reverendiss. Domino meo Decano. Iterum namque vixim fuisse, deliberationem predictorum Viadaguli per fratres Archiepiscopum Azzonen, & comitem Raynaldum pro indiviso, donec vixerint, communitate posse solum, consummatum super bonis iure si-decommissi debitis eidem Azzoni hærediti beneficiato Deceimi Raynaldi controversæ dots excompromisoriis, & ex illo in comitem Philippum Mariam obvientis; substituti non posse tanquam factam in bonis alterius, quām debet, toris, juxta vulgarum text. censuram in leg. finali, §. & si perficiam, Cod. de iur. delib. & plen. Rot. in recent. decisi. 497. n. 1. & seqq. part. 12. cum aliis adductis in decisione, que revidebitur.

Ac infuper laborantem notorio excessu, ac defectu re-litatis crediti, & mandati, utpote quia fructus dotales quo-rum annorum post mortem Raynaldi decurbi abso-lute, & relaxatione mandati, calculati fuerint, 2. juxta taxam statuti Bonon, in scitis septem pro qualibet centenario, quando inspecta conventione, tam in capitulis matrimonialibus, quam in instrumento dotali, clarissime inita usque ad integralem dots satisfactionem, exsolvi interim debulsum ad rationem unius, ut late probat dicta mea dec. fortius, & seqq. Non obstante, quod ibi apposita fuerit dictio, Interim, que tanquam adjecta, postquam con-venia fucrat satisfactione fortis per mortem Raynaldi, dicebatur limitativa temporis intermedii ad vitam ejusdem, ita ut pactum solutionis fructuum ad rationem unius extra illud extendendum non esset, sed ex post fervari debulsum disposito per statuum Bononie eodem cum securi. 7. adagens, quia cum Raynaldus voluerit paucum legi vim ob-tinere à die contracti matrimonii usque ad integralem solu-tionem totius fortis per hæretes numerandas, tantum ab eo, ut memorata dictio, Interim, censeri valeat refristi-3 va temporis, ut potius idem sonet, ac dictiones, Donec, & Quamvis, que extensionem, ac temporis progressum de-signant, ut explicando tenuimus ejusdem dictio bene pon-detur Rot. cor. Caval. dec. 541. n. 3. & seqq.

Absque eo, quod nullitas deliberationis poterit evitari ex incultata inventarii illegitimitate, minisque ex eo quod demandata fuerit per DD. cognitione boni iuris; quamvis enim probarent inventarii validitas, adhuc delibera-tio infirmanda non esset, ex quo attente qualitate status hereditarii Raynaldi, sufficiunt pro dictis lib. 40000. Comitiss. filii constituta, de iniustitia redargui minimè pos-sit etenim ultra quod exceptio nullitatis inventarii promovi-ter non valet à Comitissa Eleonora, quæ legitimè monita illius confectionis interesse debulsum curfando, ut omnia fer-vatis fervidus describerentur, ad tradita per Cardin. de Luca de heredit. dif. 1. n. 2. & firmavit Rot. cor. Duran-zetti. Jun. dec. 9. 169. num. 4. & inter ceteras placuit reponso, quod controversa nullitas, utpote defuncta ex confusa descriptione tabularum pictarum, facta abque valoris, & qualitatum obsignacione, attendenda non sit, etiam juxta veriorem, magisque receptam sententiam, hujusmodi solemitates ita de necessitate fervari non debeant, ut eisdem

prætermis vicietur inventarii, ut de neglegētæ estimatione traduntur fætē omnes & adducti in secunda mea dec. §. attamen, & signanter Henced. cons. 12. num. 6. & 7. & seqq. Faber, in Cod. lib. 6. n. 9. diffinit. 17. & de error. pragmat. decad. 2. error. 8. Fanucci. de invent. queff. 240. Monticelli. codens tralat. cap. 7. num. 3. Mani. consulf. 269. num. 35. & seqq. Mani. de consulf. queff. 39. num. 116. & 117. Drivell. decil. 143. num. 19. Ridolph. in prax. part. 1. cap. 9. num. 57. & 75. 101. & part. 3. cap. 2. 208. Saminari. contror. 1. l. 1. quis ma-jor. num. 110. vers. & prima. C. de transact. Armenian. decif.

R. P. D. GUAZARDO.

Romana Testamenti.

Veneris 20. Junii 1681.

ARGUMENTUM.

Identitas schedula testamenti non probatur ex solo rogito in dorso ejusdem remissio, nisi vel testatoris reperiatur subscriptio, aut alia concurredit administrula; clausula codicillaris nullius est efficacie, si filius tanquammodi fuit præteritus in primo gradu substitutionis.

SUMMARIUM.

1. Ut testamentum conditum per relationem ad schedulam substitutetur, concuderet ejusdem schedule identitas est probanda per probatioem, que etiam possibiliter suppositionis excludat.
2. Et ad effectum non sufficit sola notarii fides, nisi alia concurredit administrula.
3. Identitas schedula testamenti probatur ex annotatione rotatus in dorso ejusdem per Notarium emissæ.
4. Declara, ut hoc traditio procedat, ubi alia concurredit circumstantia, que Notarii fidem coadjuvet, & n. 5. 6. & 7.
8. Ita iudicio civili ipsa suspicio factis exoneratur, ut urgenter sit disjudicanda, licet ex oculari inspectio noctantum proveniat.
9. Recognoscit manu, & per iterum iudicium non attendatur, simila characteris qualitas non dignoscatur capax subscriptum recognitionis, atque comparationis.
10. Arbitrio iudicis est repositorum, an probatio sit attendenda.
11. Probat, que sit per comparationem, & validi periculosa, & suspecta.
12. Quando de veritate characteris aliunde constat, non est submittinga fallaci iudicio peritorum.
13. Ubi in pœnitencia constat de omnimoda, vel magna dissimilitudine scripturæ, iudex sequitur abet peritorum iudicium super uniformitatem protulatum.
14. Ut testamentum relatione ad schedulam non suffragetur, sola suffici possibilis suppositionis.
15. Attestatio mulieris administrula probat.
16. Filius si sit in primis gradu præteritus, & tantum substitutus, corrigit institutio, & testamento vires affinitatis a substitutione.
17. Nihilque dicto causa operatus clausula Codicillaris.

DECISIO XIX.

PLacuit Dominis deciso coram me in hac causa facta sub die 17. Martii præteriti, in qua recedendo ab alia emanata sub die 12. Februario 1672. coram Reverendis. Bourlomont, dictum fuit testamentum nuncupatum nun-cupatione implicita per relationem ad schedulam clausam, & sigillatum conditum à Joanna, quo repertus fuit hæres institutus Christinus secundus vir., & Eleonora filia ex primo matrimonio substituta, esse invalidum, tam ex causa non probata identitas dictæ schedulæ, quām de circumstantiis tandem de suppositione suspectam reddentibus.

Ad hoc enim, ut similis testamento, in quibus ignoratur, quis sit hæres scriptus, valida sit, & executionem mereatur, ultra fœllementis requiritur, quod non solum constet concuderet de certa, & indubitate identitate schedulae, five Notario consignata, five penes tertiam personam existens, quam testator suum testamentum esse volunt, ut antiquioribus relatis, latè Andreol. contror. 346. num. 2. & Cyriacus contror. 444. à nu. 23. cum pluribus leg. Altogradus Jun. contror. 50. à nu. 23. cum pluribus seq. Rot. in recent. dec. 360. nu. 7. & dec. 404. nu. 13. par. 13. decil. 14. 8. nu. 4. & dec. 149. nu. 7. par. 11. & coram Priolo d. decion. 313. nu. 5. & 10.

Nec ad Verificandam identitatem, & excludendam pos-sibiliatem suppositionis in hac specie testamentorum mul-tum periculosa & fraudibus supposita, sufficit sola fides Notarii de testamento rogati, nisi alia concurredit administrula illius comprobatoria, Cyriacus contror. 444. nu. 46. & seq. 2. Altogradus Jun. consil. 50. n. 33. & 34. Rot. in recent. dec. 360. sub n. 7. & dec. 404. nu. 12. par. 13. dec. 149. nu. 4. part. 17. Et prius in eadem causa coram Priolo dec. 315. num. 2. & quamvis, quando Notarius adnotavisset rogatum in dorso schedulae, fectum in folio illam involvente, aliquando Rota admiserit ex eo probari identitatem, ut in dec. 96. nu. 9. part. 5. recent. cor. Duran. decif. 180. nu. 4. cor. Eminen-

tiss.

tiss. Orthobon. *decis.* 18. 1. *num.* 9. & in recent. *decis.* 22. 6. *num.* 5. & *decis.* 3. 19. *num.* 12. part. 11. *recent.* attamen etiam in alle-
gatis conclusio non ita simpliciter fuit admis-
ta, ut ea tantum habita fuerit pro sufficienti; sed in om-
nibus requiritur aliquis circumstantia Notarii fidem co-
djuvans, & possibiliter item suppositionis auferens prout si
schedula scripta, vel subscripta sit a Testatoro cuius ma-
nus erat certa, in quibus terminis fuit, *decis.* 96. *sub num.* 16.
& *seqq.* part. 3. *recent.* & *decis.* 1. 81. *num.* 16. 17. & 18. coram
Orthobono, vel aderat sigillum Testatoris, & ab ipso cun-
signo Crucis signata, cui similis subscriptio testis, qui
& signum, ac proprias subscriptiones recognoverant, ut in
casu alii. *18. o. m. 5.* & *7.* Coran Duran, vel fuerat scripta
ab alia persona diversa & *7.* Coran Duran, vel fuerat scripta
& ad praefatam alterius testis, qui eamdem recognove-
rant, ut *decis.* 22. *num. 7. part. 11. recent.* vel denique alia
sunt administrata, ut supradictas, & alias auctoritates de-
clarando, dixit Rota coram Priolo *decis.* 315. *num. 7. cum plur.*
seqq. & in recent. *decis.* 149. *sub n. 4. part. 1. 7.*

Admincula in praesenti deducta ex subscriptionibus unius testis, & Testificariis, non relevant; siquidem ille testis nemus non concludit identitatem, quinam auger suspcionem, cum formiter examinatus, ut in depositione relatâ in secunda decisione, *q. Testis vero, dicat, Testificarii nemihil fibi dixisse, & ignorasse, a scriptura, quam subfcriberebat, efer illius testamentum, & Notario mandante, & verba subscriptionis dictante, subfcripsisse, & asserta subfcriptione Testificarii dominis non placuit; ex illius enim inspectione apparuit non esse bene, & articulata formam, ita male scriptam, ut de falso suscipita sit, que oculari in inspectio, concludens probatio reputatur, ut de famili schedula Rota in Romana, seu Collen haveditatis, 24. Iunii 1680.* q. *Quamvis enim p[ro]pterea optima ratiocine, & 27. Iunii 1681. q. Falsitas autem, coram R.P.D. meo Vicecomite; praecepit quia talis subfcriptione redditur omnino invirisimilis, dum illi testis in sua subfcriptione dixerat; Et per nos poteris forseire, & rursus formiter examinatus depositum: Io: m' imagine, che fosse il testamento della prima Giovanna, che non poteva sortirsi vivere; & aliunde constat, tunc illam fuisse lumine oculorum deficitivam, & in extre-
ma vita periodo possum.*

Non obstat, quod dicta subscriptio fuerit recognita pro manu Teflarioris a te habente notam manum, & per testimoniis; nam ultra quod testis habens notam manum, quando eidem in examine fuit oftena schedula, dubitavit, an illa esset manus Teflarioris, nec eius recognitio, nec peritorum venit attendenda, cum attenta mala qualitate characteris, non videatur subiectum capax recognitionis, & comparationis, Rota decr. 360. mag. p. 13. recent. Cumque omnes Probationes sint judicari arbitrio, But in cap. ex lit. curris num. 7. de probatione. Decr. conf. 219. versus finem, & vers. in hoc multum pareat lib. 1. Et consulti 356. num. 12. in fine lib. 2. Scacc. de judic. lib. 2. cap. 9. sub num. 351. Et probatio per comparationes sit periculosa, & fallax, Soecin. Sen. conf. 142. lib. 1. num. 7. Menoch. de arbitriis. cap. 114. num. 14. & 15. Rot. in rebus. decr. 96. num. 13. part. 15. sicut quando subscriptio Teflarioris alii de certa, non est submittere ad facilius judicio peritorum; ita etiam quando ex inspectione constat de omnimoda, vel magna dissimilitudine scriptura, iudex sequi non debet illorum judicium, Scacc. de judic. lib. cap. 11. num. 1002.

Et quod minus suffragatur, quia dato etiam, quod eo modo,
quod repertus, fuit aperte a Testificari; tamen cum non videat, & conuenienter scripturam legere non posse,
supponi potuit ad subfibendum diversa schedula ab illa,
quama volebat esse suum testamentum, que sola possibili-
tate ipsiuspositionis eam reddit incertam, Rot. in recent. decisi.
4 404. nra. 13. & coram Priolo decisi 315. n.s. & 10.
Quod non videat, & effet oculorum lumine definita,
dum non agitur ad annulandum testamentum, ob non ser-
vatas solemnitates requiritas in testamento caci, sed fo-
lium caciatis deducitur pro administricio simul cum aliis proba-
tionibus, sufficiens probatur ex duobus testamento-
ris testibus, & ex eorum depositionibus super interrogato-
rioris relatibus in secunda decitione, **i. pro verisicatione**, &
ex attestacionibus quatuor mulierum, que simul cum di-
15 tis testibus, at quibus recipiuntur administricium, veniunt
admittendae, Addenda Ludovici decisi 214 sub lit B. Rot.
dec. 223; num. 4. post Zacc. de obib. Camer. & decisi 304.

Neque costrainer desumitur ex aliis testibus testamentariis, dum deposuerunt, quod testatrix poterat videre,

Et enim prætermissa imputatione, etiam magis
rarum solemitatum, quarum deficiebat neque ob-
ciebant auctores, & deveniendo ad præteritionis examen,
in qua querela inofficioi unicè promota sistebat, illa vita
^{est}

DECISIO XV

Proponentibus hodiis DD. de Mutis in petitorio judicio, tam summaffissimo manutentionis abfolute, querlam inofficii adversus refalamentum bona memoria Laurae Cupideæ de Maximis eorum a via materna, in quo haeres universalis scriptura exiftit R.P.D.Franciscus Maria Caffara, eorum iura P. P. cenfure supponui sub proportionato

latus, acutum fuit. Et testamento, quod dicitur, inquit, ad
duobus. An testamentum Domine Lauræ subtiliteratur, seu
potius DD. de Muis sit danda immixtio; illigite sedulò
disputis, ac matura sub contentione liberaliter, cum patue
rit testamentum in nulla sui parte vitium præferre, quod
rupturam permitteret, pro illius validitate responderint
resistente experte à DD. de Muis immixtione, cum causa
testati cessaſt, caſualm intestati, sicuti ē converso ad no
tum, secundum in *la sententia* *de probando in iustitia*

Etenim prætermissa disputatione, seu indagine cæterarum solemitatum, quarum deficiunt neque obiecabant autores, & deveniendo ad præteritionis examen, in qua querela inofficios unice promota sistebat, illa visa

est decifere ex ipsamet testameti lectura , dum testatrix ante hæredis institutione appositi loquendo de Mar- chione Hieronymio , omisissis alias natis tam masculis , quam feminis , Mariæ Isabellæ eius filie declaravit prius illam fuisse condecorante de date provisam etiam cum propriis bonis , ac effectibus dotitibus , exindeque sicut illam lamen tabat exclusam , & si fibi superfites , ita illius filii opinabatur omnijure destitutos super propria hæreditate , quam creditulitatem precequendo idem thema , ulterius conforebat , ubi : *Per hæveri affergatis diversi corpori , & effetti nell' iſſramento di concordia con eſſi ſipolato, che diario, ſolennemente la medesima concordia che quelli beni vadino per qualvolg' loro preteſtione, anco di legittima, eſſe si debbano imputare in quella; ſe poi la concordia ſi annulata, e riconvoca, tanto in vita mia, come doppo, all' hora voglio. E ordino, che il datore pagato ſi per date, come doppo alla fudetta Signora Marchela Maria Isabella mia figlia , & alle fuoi creditori , e per li de lei bisogni , vadano in conto della legittima, nella quale g' iſtituisco hæredi.* Denuo igitur titulo honorabilis iſtitutionis neptis legitima relinquunt , extrema remata remanet quiesco præteritionis , & in officiis , quam in his terminis nec filius , nec alter primum locum occupans intenterat valer , ad text. apert. in leg. cum queritur 6. Cod. de inoffic. refam. ibique ſcribentes , & ſignantes Bartol. & Bald. nam in jure præteritus illi tantum dicitur , cui nihil penitus reliquum est , ad Litt. text. in omnibus . & fin. C. de inoffic. refam. Nil relevante obiecto , a nuper recenti iſtitutione excludi quidem præteritorum verbiis , at non in re , cum Laura juſſiterit in caſo validitatis concordia bona affigata in legitimam imputari , & data transactio- nis nullitate , in eamdem cauam cedere erogationes factas in filiam , de quibus explicitè meminat in testame- to , adeo ut erogationis non ſubſtantiant , & bona tranſadita alio tituto , quam reliquerit , Laura Auctoribus obvenient , nihil penitus eiſ reliquerit de propria ſubſtantia , & ignorante bona aliena pro legitima affiguntur , qua ignorantia bonorum cum parat effectum , ac illi perfonarum , testamētum ex capite præteritionis inficit , ad notata per Mareſcott. variar. ſolut. cap. 105. num. 40. Card. de Luca de teſtamen. dif. 38. per tot. cum aliis in fa- migerata Romana de Mareſcottis penes Lancellotum , Sacratum , & Gruſelium , imprefſam in ratiō. decif. 526. num. 4. part. 1. & decif. 5. num. 4. & ſeqq. & decif. 25. num. 11. & ſeqq. part. 4. tom. 2. & decif. 40. num. 9. & pluribus ſeqq. ad fin. part. 9. & tenuit aut Peutinger. decif. 194. & dec. 190. utrobique na. 1.

præſcribitur iub quo themate prodierunt decisiones in Ro- mana de Mareſcottis in obiecto laudatæ , in quarum caſu præterito pœnitibiles , & a Rota fuit canonizata , cum ibi teſtator per contradictum periodum in legitimam libe- reron non iſtituerit ; ſed relinqendo bona aliena , iuſſe- rit tantum in ea legitimam imputari , ut vide et in principio dec. 526. p. 1. rec. ſu. cuius tenore certe omnes pro- ceſſerunt. Minime tamen theoretæ in iis caſibus firme- tate applicantur noſtræ hypothœſi , cum diſparatis oratio- nibus Laura teſtatrix iſtitutionem imploraverit , ac dedi- tiones , & imputations juſſerit. Nam in hiſ terminis invalidata altera ex diſpositionibus , tubequens remanet firma , & in ſuo robore , cum una in alterm non influat , ſed unaquæque de per voluntatem , ac diſpositionem compleat , adeo ut infeſta methodo detractionis impos- ito , adhuc ſubfinetur iſtitutio ipſa , cujus vigore valer legitimarios carpere quotam ſibi de jure debitam , Rip. in. in quartam ſub num. 1. 52. vers. conſiderat , & num. 154. vers. cum 14. ff. ad leg. ſalici. Salicet. in. 2. num. 27. Cod. de A. & Rot. cor. Peutinger. decif. 481. num. 13. & coram Or- thobon. dec. 13. n. 1.

Et convincens fane diſparitatis ratio in unum , & al- terum caſum intercedit , quia iſtitutio concepta cum ad- iectione certorum bonorum , cum vitetur de jure ob igno- rantiam qualitatibus bonorum in teſtatore confiderataſ , nec alibi in Teſtamento reperatur cautum de legitima , præ- terito iplo jure emere ; quod minime tamquam procedit in computatione demandata contra diſtinctam ad iſtitu- tionem libereſcripatam , quia annulata præceptaria imputa- tionem , adhuc in alia teſtamenti parte libera viget iſtitutio , cujus vigore legitimariſ sunt in tutto , folamque eis certare incumbit ſuper competentiā , vel incompetentiā deductionem , ad jura ſuperius confiderata .

Eademque reponſione tolitur replicatio , quod ob de- mandatam imputationem bonorum transactionis in legitimi- man , debeatſ faltem legitimariſ illorum aſſertio ; nam hoc procedit , ubi aſſertio connexa , eft cum iſtitu- tione , non verò quando una ab altera eft contradictum ea , quia tunc inſida impugnacione iſtitutio remanet firma , & ad illius normam per valer legitima ſubducta quocon- que onere , ut apparet me confideravit Rot. dec. 453. ſor. tot. 9. p. 1. rec. quæ edita ſunt in ſepſis laudata cauſa Romana de Mareſcottis , caſis contradicta juxta factum circum- tantias ad hodiernam quæſione juxta ea , quæ nuper expa- ſſa fuerunt.

Minimè obtinuit animadversio , quod libera inſtruſio

Siquidem ferta eadem testameti littera, vis objecti eliebat, cùm ab ea patet. Testatorum explicite, liberè, ac indefinitè, prout juris erat, nepotes instituti in legitimam, ibi: *Nella quale l'infusitio heredi*, ac traditrixisfe prefatam institutionem à modo illam detracti, nam eam liberè explevit, & nulla apposita restrictione ad certa, & determinata bona, modum vero qualificavit certis imputationibus, & deductionibus, quæ minimè percutiunt institutionem ipsam illimitatè contextam sine ullo onere, vel gravamine; unde si deducções non subsistunt, ac imputatio mīns juridicē fuit demandata, poterunt quidem rinviladare modum detractionis præscriptum, sed non institutionem diversimod concepiant, qua firma subfistente in perfecta voluntate, non denegabitur quidem neptibus imputationem declinatio-
ni, si juridicē dignoscatur, ac legitimam in bonis relictis non acceptare, si ea erunt, propria eorum, & non Tefatari-
cis, fed non proinde iustitia fomentum querere poterit querela inoficioi, quæ opponi non valet adversus in-
stitutionem in legitimam liberè demandatam, & si mode aliquod addit' onus, cum illo declinato saluum, & ille-
sum maneat usque legitimeriti, leg. quoniam in prioribus,
Cod. de infor. testam. Peregr. de fidicom., art. 36. num.
188. Merl. de leg. lib. 2. tit. 2. quaest. 109. sub n. 5. Rot.
decj. 28.7.num.4.part.16. & decj. 270. num.11. & decj. 677.
ut inde obtinet animadversio, quod libera institutio
percutiat tantum casum transfectionis invalidando, id est que
operari non valent i praefenti, dum transactio valida de-
clarata iuit; siquidem tam ex natura verborum, quam ex
proprietate orationis a se equum, institutionem in legitima
independenter, ac per modum separatae orationis apposi-
tam iusse; verba namque, *nella quale l'infusitio heredi*, ut
generalia, ac indefinita, ad omnes causas exprefſis referen-
tur, potissimum ad effectum salvandi testamentum à viuo
prætestitionis, iuxta theorican infusa. & dixit Rota coram
Arguelles dec. 28. num. 176. ubi concordantes, & tanquam
scripta post alternativam imputationis demandante, utram
que illius partem determinant, nequāqua sunt apposita in
fine per viam regulæ, sive referribilia ad omnia preceden-
tia, Rot. coram Coccin. dec. 89. n. 6 dec. 166. n. 2. & decj.
26.7.n.16. & decj. 134. n. 80. fed etiam quia cum secundus
gradus à primo dependeat, ambo regulantur ab eadem
natura, & præsumpta voluntate disponentis, ad sensum Rot. in
rat. dec. 135. n. 10. p. 9. dec. 124. n. 30. p. 4. & dec. 138. n. 5. p. 17.
Et ita prætermoto objecto invalidatio testamenti, uti
extorti fugientibus, ac ipso calore iracundia, quæ
telatris exardebit erga proprios neptibus, cùm apparue-
rur defictum validis facti probationibus percutientibus
tempus præcium conditi testamenti, P. P. refolventur,
utraq[ue] parte auditæ.

R. P. D. A N S A L D O.
Romana Testamenti.
Luna 9. Junii 1698.
A R G U M E N T U M.
In his duabus quæ subfequuntur decisionibus, agitur de ea-
dæ materia, quæ in precedenti decisione habetur, plia-
raque notarum circa invaliditatem testamenti ex capite
iracundia, & fallarum suggestionum.

R. P. D. ANSALDO.

Romana Testamenti.

Lunge a. Junii 1608

ARGUMENTUM.

In his duabus quæ subsequuntur decisionibus, agitur de eadem materia, quæ in præcedenti decisione haberut, præra que notantur circa invaliditatem testamenti ex capite iracundia, & falsarum suggestionum.

S U M M A R Y

- Causa intestati cessat, eo ipso quod testamentum, & causa testati concurrit.
 2 In dubio pro validitate testamenti arbitrandum, seu iudicandum venit.
 3 Testamentum ascendentis est nullum, si descendentes saltem in legitima heredate non instituerunt.
 4 Et velutum legitime nesciat regnare ad dictum effectum, ut sit per viam institutionis, sed exigatur, quod emissum fuerit expresse & de propriis bonis spissus testans.
 5 Ut ex relatio legitimae in bonis alterius corrumpat testamentum, quid exigatur.
 6 Legitima quando censeatur quota a hereditatis.
 7 Testamentum est validum, si per viam institutionis velut in legitima, iure testar aciebat modum illam habendi, ex quo relatum remaneat inutile.
 8 Tutor quando reddat testamentum invalidum.
 9 Ex mutatione primi testamenti non promanant probatio irrevendit, que acta si irrivate secundum testamentum, quando extranea institutione ex capite vacante non inficiat, iure cuiusque querimoniæ non subsistit.
 10 Ira & furor non presumitur per multum tempus durare.
 11 Que requirantur, ut testamentum ex fundamine suggestionum subvertantur
 12 Probationes imperfæctæ ad adversum publicum, & solenne testamentum non sunt preponendæ.

DECISIO XVI

Postquam à sententia lata per Reverendissimum Decanum provocantes D. de Mutis obtinuerant coram me declarati, eamdem sententiam & se infringendam ex capite excessus supergreditensis normam procedentiam decimationem contra flym Tribunalis, & normam constitutionum, salubrissimam capiendo consilium R. P. D. Franciscus Maria Carafa Aëtor in prefenti caula, tanquam hæres institutus à bona mea. **Laura**, protinus eidem renunciavit sententiam; dubiumque ab initio datum ex integro reproponi curavit, ita scilicet: *An testamentum D. Laura subsistatur, & Domini affirmativæ respondendum censuere, neglecta seconde parte ejusdem dubii: seu potius danda effet immisso Dominis de Mutis, veluti prolabentes in sequelam primæ partis, seu refolutionis.*

Glisse quidem D. Laura relinquere pro legitima bona, quæ jam vigore cuiusdam transactionis inita, præcedenter per ipsam D. Lauream, ejusque DD. Neptores, deinceps ab A. C. in Tribunalis nostro approbatæ, præcisivæ à jure legitima, & successionalis attinabant ad eundem DD. Neptores, & sic posse in hunc nepotibus verificari, quod non relieretur, ut tenetur, nepotibus bonis propria; si sed hoc ex evidenti facti, & verborum testamento non poterat recenteri ad errorrem, qui secum traheret defectum intentionis in D. Laura circa non voltam institutionem nepotum, præterquam in legitima, adeòd si eadem Laura scivisset, bona comprehensa in transactione non fore amplius illius propria, fed prædictæ ad DD. nepotes ex caula memorante transaktionis promantantis à diverso jure, & tunc in aliis, quæ non sunt bona propria, ut in aliis.

Quemadmodum enim causa intestati, cui nitebantur Dei Mutis, cessat ex ipso, quod testamentum, & causa testati concursit, iuxta praeclaru[m] laudata in Romana, sed Veneta Immisionis 28 Junii 694 coram Reverendiss. D[omi]no Decano, confirmata 14 Maii 696 coram R. P. D[omi]no de la Tremoille, utrobius q[ui] s. & nuper in Romana Fideicommissi de Alberinus 10. Martii proxime præteriti, & Edemque, coram R. P. D[omi]no Lancetia; redigebatur idcirco quodlibet ad enucleatam, ac primam dubium partem; cumque controversia non esset in ordine ad validitatem respetu[m] forma testandi, & binæ dumtaxat promoverentur exceptiones contraria testamentum D. Lauræ, alter in veteribus, fuit pragmabis decisionibus Reverendissimis D. De cani sedulo disputata, utrum legitima Dominis de Mutis euidetur Lauræ neponitus fuisset sufficiens testator, & altera, an ex virtute iuracundia mente perverteritis rueret tuto fideicommissi nobilis, ac perempta tamq[ue] de Jacob vaccis, diversimodo ordinatis, proindeque aut hæredes ex aste instituti nepotes, aut alia bona indubitanter propria, reliquerit illis pro legitima, quemadmodum et ratio medullaris prefatatum autorizatum, juriunque, & Doctorum, qui ab eidem decisionibus, & authoritatibus referuntur & exhortantur, ut signanter liquerent ex Bald. int. 6. *It quis filius 34. sub num. 1. vers. quartu[m] queritur, de info*
ram & in leg. cum alienum num. 10. & seq. Cod. de leg. & cont.
fil. 93. num. 7. lib. 3. Castren. conf. 455. sub num. 4. vers.
*summ. autem lib. 2. Alexan. conf. 120. num. 6. lib. 3. Mareb. varia*riat. rs. lib. 2. cap. 105. num. 40. cum seq. Card. de Luca de te*
stiam. p. 58. num. 3. qui omnes ad effectum irritandi testa
mentum parvifacient calum ignorantiæ circa supervenien
tiam perlonia institutu[m], & ignorantiam rei relicte pro
*legitima.**

Rota dec. 20.3.2.7 coram san. Mel. Alexan. VIII.
Verum etiam intropecto tenore d' spofitionis de qua
agebarunt, quoniam ex toto contextu coniudebatur, D.
Lauram efficerem volebat haredrem R.P.D. Carafam; &
idcirco quantumvis in testamento non instituerit per cuiuslibet
omnino palpabili in legimia nepotes suis, ut natura
exigebat, sed hinc ramen oculis Dominorum reputaret
ex substantia veritatis, quod eadem D. Laura intellexe-
rit satisfacere legi, in quantum necessitas urgebat circa le-
gitimam; sed respective se profluit in demonstrando,
quod ut praemissum, intendere faciebat haredrem R.P.D.
Carafam; licet enim iura velint, quod pater, & mater,
cateriori ascendentis, insequentes ordinem charitatis,
supponere, quod bo. m. D. Marchionis Maria habec-
ta filia immediate, & mater respectiva DD. Nepotum
existit condeponentes &c. & olre modo donata, etiam
ex bonis dotibus ejusdem Laurae, vel ad ipsam spectantibus,
& in conseqvencia se fosse sopravvissuta, non haverebba
potuo pretendere sofa alcuna dall' creditis, si per detta ejecu-
tione, come per la iniuriaz, deinde autem, quia pariter
incedebat, & curabat avellere a nepotibus bona eidem
respectiva concessa in transactione, studuit mediante
dilemmate intentum proprium implore ordinando, quod
ubi transacta substitutio, bona in eadem transactione
contenta starent, per quod svolgita loro pretensione anco di legi-
gitima, ebe si debbano imputare in quella: in catu vero

contrario, quies transactio nullaretur, parimotiter omne datum, & solutum, si per dote, come dopò, alla studia Mar-
chesi Maria Ysabella suo creditori, vada in causa di legitima, at propterem semper palpabile viuum est, Lauram, si potu-
set, abtilitate etiam ne potibus legitimam, in quam impar-
tari mandabat vel debita ad calcum ejusdem legitimam
non referrit, vel bona jam praecedenter, & alias diverso
titulo pertinencia ad nepotes; que lanè forma ceteroquin
dura loquendi, nullam involvit, ut diximus, ignorantiam
in testatrixe, immo confovere manifestissimum ipsius intentionem, sedum circa succectionem generalem, sed etiam si
valuerit circa legitimam, qui est ad alios effectum confe-
tura quota bonorum est tamen ad hunc effectum quota ha-
reditatis, iuxta perpenula per Altagord. cons. 9. 1. 9. 3. lib. 1.
& cons. 42. 7. 4. & 45. lib. 2. Merlin. de legitim. lib. 1. tit. 1. q. 2.
per tor. & reg. maner. nu. 10. Carval. de uirag. quar. p. 4. c. 1.
num. 17. cum 2. seqq. Card. de legitim. dico. 43.
sub num. 7.

Et quoniam severa nimis hec alienatio amoris aviti, ac
precedens formula disponendi non fuisset apta praeservare
testamentum à nullitate ob superius infinitum iuris
naturalis, & civilis relulantiam, quæ non patitur, ut de-
scendentes legitima faletem portione fraudulent, caute
nius conclusit per illa verba de per se stantia, *nella quale*
(ideat in legitima) *l'infusito credi*, ut bene responsum fuit
in omnibus decisimis causa, nemp̄ sub die 4. Martii
1695. *Q. Quamobrem cum seq. sub die 2. Martii 1696. q. Abs-*
to quo d. &c. Seq. & evidentiis sub die 4. Februario 1697.
ex h. Nec quidquam fact, ubi ostenditur, quod practica
finalitas locutionis juncta cum antecedenti semper fulpensa
proculdubio importat sufficientem institutionem in legit-
ima feorth, ubi oportet, a dependencia casuum antecedentia-
rum, ex quo per illa verba, *vidua per qualisq[ue] preten-*
sione &c. vada in conto &c. Laura intellexerat, in quantum
posset, legitimam relinquere dependentes à transactio[n]e,
in quantum non posset, eamdem legitimam relinquere, in-
dependent & absolute à validitate, vel invaliditate
transactio[n]is, concludendo, *nella quale l'infusito credi*.

Atque idcirco recte DD. de Muriis per dubium separatum infestare pro deducione legitimam, in qua revera nobiscum instituti, ejusque competitantur sub hodierna die declarari reportarunt coram me, quantumvis circa quantitatem dilata fuerit resolutio.

R. P. D. A N S A L D O .
Romana testamenti .
Mercur. 11. Martii 1699 .
Adest argumentum decisione , quæ istam præcedit .

9. *fer Veneta immisionis 12. Maii mox elapsi cum prima exceptione; si etenim D. Laura ignorante sebe habuisset, ac gesisset; quando in causa legitima procuravat relinque bona contenta in transactio; aut quando pretensa bona collata, sive aserta credita erga D. Marchionissam Mariam Isabellam in eandem legitimam nepotum imputari mandavit; itaut si scivisset bona haec, sive credita esse idealia, aut in aliis in imputabilitia, nequum praeferri sicut instituire nepotes; & quis non vider, quod hoc congrue non valebat iusposita duratio iracundia non ad tendit, quam ad nolemam institutionem nepotum, ut si alia allegatione patet ad senium.*

1. *T*estamentum a visio praeteritoris salvator, si rellata fuerit legitima honorabilis titulo institutio-nis.
2. *T*estamentum sub falsi, iniqui, ac dolosi suppositioni-bus reportatum, subfinetur non potest.
3. *T*estamentum conditum ex blandis urbanis que modis bae-rediis, subfinetur. &c n. 4.
5. *Ut testamentum ex falsis suggestionibus irritetur, que regravantur.*
6. *Permissum omnibus est sanguine jundios excludere, & extraneo non bene visum insister.*
7. *Homines intantus litigando pugnant, in quantum vin-*

Cæterum dominat ad partes etiam reflecendo ad hujusmodi objectum iracundiam communim cum prætentis suggestionibus per heredes exhibiti ad asseverandam hereditatem, de qua agebatur, nullo modo crediderunt conflare ex deductis per DD. de Mutis, neque de sufficienti iracundia, que ad gradum necessarium, seu quipollentem furori potest ascendere, neque pariter de suggestionibus, que valerent à consecutione hereditatis hagedem reflecendo credunt & sperant.

- 8. *Falsæ suggestiones quando non sunt aptæ irritandi testimoniū.*
- 9. *Lites que causare soleant, &c. 10. ac 13.*
- 10. *Ad proferendum testimoniū testes inducti debent esse omni exceptione majorē.*
- 11. *Testis contra indicentes plenè probat.*
- 12. *Testis unicus nihil probat.*

bas, quae facilius a consecratione inservientia habeantur repellere, respectu nomine iracundiam, sive mutatione primi testamenti conditi ad favorem neptupum non erat de pecepto inducere iracundiam impeditivam, ut primum, factionis testamenti, hoc enim habet precium, vel oneris humana natura, ut sique ad obitum faciliter immittetur, & ab una non solùm in diversam, sed etiam in oppositam habeat sententiam, sicut in proposito testamento adamusim considerant Menoch. *conf. 329. n. 5.* Mieres de majorat. part. 4. q. 1. lim. 1. n. 30. Capyc. Latr. *conf. 143. n. 50. & seq.* Rota *dec. 612. n. 9. cor. Pamph. & dec. 300. n. 13. & seq.* cor. Priol. Minime congruum iracundiam poterant importare verba Codicillorum, ut ibi: *Et anche per l'ingratitudine*

14. *Tobit viii. mali prius.*
15. *Tobit dubius nullam fidem facit.*

D E C I S I O N E X V I I .

D Ignofcentes DD. de Mutis vitium præteritionis, cum quo subvertente sperabant testamentum D. Lanze eorum avie; satis celeri posse subflatum ex juriibus, & fundamentis latè, solideque perspicere in tribus decisio[nibus], quæ emanaverant coram bon mem. Ursino, sub diebus 4. Martii 1653. & 2. Martii 1656. &, Februario 1697. necnon in poftrema edita sub die 9. Junii anni proximi[mo] clasi coram me; & si hodie quoque idem vitium obiectum pro conseguente recessit a decisio[ni], attamen fortius

DECISIO XVII

Dignofentes DD. de Mutis vitium præteritionis, cum quo subverttere sperabant testamentum D. Lan- ræ eorum avitæ; taliens celeriter posse sublatum ex iuribus, & fundamentis latè, solideque perpenitus in tribus decisio- nibus, quæ emanaverant coram boni mem. Ursino, sub diebus 4. Martii 1695. 3. Martii 1696 &c. Februario 1697, non in postrema edita sub die 9. Junii anni proxime elapsi coram me; & si hodi quoque idem vitium obice- rente pro conlegendo recessu à decisio-, attamen fortius

infiriere (prævia admissione articulorum, & præcedente examine nonnullorum testium) super comprobandois investigationibus, que asserebantur perpetratae per hæredem testamentarium ad ejusdem D. Laura seductionem, ac etiam super iracundia, quam fatigabant ostendere ulque ad illum gradum pervenisse, ut mentis excessum produxisset in D. Laura, eamque reddidisset testamentaria factio- nis incapacem; fed nec veteri objecto, nec novis ad tru- tam justitiae nostri Auditorii revocari, ullo modo vi- sum est ab iam firmiter decisio posse recedi.

Quo enim ad memoratum vetus objectum vitiæ præteritionis, dominii non inventore quidam pro ipsorum de Mutis in facto, vel in iure supererat, quod in aliquo de- bilitate stabilita fundamenta quatuor præcedentium deci- sionum; unde ad easdem decisiones, veluti ceteroquin in hac arida materia superabundantes, sebe habuerunt re- misivæ, semper tenentes, quod potius in testatrix con- curreret scientia, & superlativa voluntas excludendi ne- potes etiam est legitima, si potuerit, quamquod per igno- riantiam juris, vel facta decepta maluisset proprias tabulas recindere, quia præcedit effectum excludendi simili- quationem, non fulm mentionem fecerat de legitima, iisque nepotibus, fed adjuxerat illa verba: *Nella qua- le l'instiutio heredi: que cum jani ad senum, & demon- stratione antecedentium decisionum agnita fuerint sta- re abolutæ, & independenter, non poterant magis dis- metraliter opponi prætentæ præteritioni, imò præcisev- à remedio text. in l. scimus, & in l. omni modo, C. de in off. testam. apertissime sonabant in ordine ad titulum in hono- rabiliter, & sufficientissimam institutionem, que tantummodo, ne testamento ascendentium corrunt, a jure no- stro respectu filiorum, nepotum, vel ultiorum descend- entium, præscribitur, & desideratur, ad text. in l. Alud quoque capitulo, ibique glo. in verb. præter. Autem ut cum de appell. cognosc. Spad. conf. 50. n. 19. lib. 1. Graff. re- cept. sentent. & testam. q. 35. n. 3. Amat. dec. March 44. sub prim. cum reliquo vulgatis.*

Ejusdem penitus irrelevantiae præfulserunt alia duo no- va objecta, instigationis scilicet, & iracundie; quarenam enim spectabat ad instigationem, distinguendum DD. di- xerunt, quod vel hæres sub falso, iniquis, ac doloso sup- positionibus testans animum pervertit; tuncque quia id doloso patrocinari non debet, neque respecti decipi, subripi, & fraudari voluntas, que debet esse volita, & libera testantium, tale vitium, ac dolosa machina fal- sum suggestione capax est reducendi negotium ab inten- tato, & fiducia provisionis legis, infra dicto testamento, & provisio hominis, juxta receptam theoriam Angel. in l. non enim mun. 3. ff. de inoff. testam. cum quo com- muniter procedunt, Jaf. in l. mun. 3. C. si quis aliq. testar. probit. & conf. 141. mun. 5. lib. 4. Ruin. conf. 73. n. 4. & 5. lib. 2. Surd. conf. 373. ex mun. 15. cum pluribus seqq. Me- noch. de arbitr. cas. 39. ex num. 44. usque ad fin. Mieres de majorat. par. 1. queff. 25. n. 5. cum reg. Andreol. cor- trov. 14. cum duob. seqq. per totas, Rot. dec. 279. n. 6. por. 18. recent.

Vel hæres ipse non falsis, ac dolo imbibitis suggestionibus, machinationibus, & præluppofitis, captavit, ac malitiosè extorsit voluntatem testanti; sed solam forte usus est blandi, urbanici modis ad aliquid abnimis te- stari volentis, vel valentis; eoque casu, quia largitiones, & munera non obtinentur, nisi, vel ope meritorum, vel morum, aut verborum illecebris; ita nec etiam suprema, & major aliarum omnium largitio hæreditatis per hanc viam assequi jura videntur, sed explicitè potius permituntur, ut habeant in sit. ff. & C. si quis aliq. testar. probit. usque l. final. Quoties enim successio necessariæ deretur certis hæredibus, hi possint contempnere meritum, & impedi- dire, quo minus ab aliis recipere valenter meliores, vel humiores tractatus, five pinguiora urbanitas, & dilectionis officia, sicut prolequendo rationem, & censu- ram predicatorum texuum, in substantia obvervarunt Borgini. Cavale. in tract. de tutor. & curator. mun. 28c. Me- noch. de arbitr. d. cas. 39. m. 42. & 43. Cattill. contro- vers. jur. lib. 3. cap. 1. ex m. 186. cum seqq. & lib. 4. cap. 22. mun. 117. & 118. Altogard. conf. 50. num. 196. & conf. 88. m. 6. liber. 1. bon. mem. Duran. de condit. & mod. impofib. part. 3. cap. 5. m. 34. Berlich. præd. conclus. par. 3. conclus. 7. n. 39. 40. Carpon. de jurisprud. forza. part. 3. consti. 7. deput. 7. por. tot. Gap. Manz. de testam. tit. 3. g. 3. n. 4. & seqq. ac per- tor. Sperell. dec. 150. n. 11. & seq. Card. de Luc. de testam. dif. 33. n. 23. Rot. coram Seraph. dec. 336. n. 9. cum duob. rem.

Quod autem lites forent inter nepotes, & aviam iustæ, vel iustitia, nullo modo pertinebat ad testamenti validita- tem,

seqg. & dec. 379. n. 10. & in rec. dec. 375. n. 28. & 29. part. 16. & dec. 19. n. 23. & 24. par. 19.

Iudeque videmus, quod nonniſi ad hujusmodi intuitum famigerat l. unum ex familia ſq. ſi de leg. 2. & Lutrum, g. Cum, quidam ff. de reb. dub. imparteſt ſunt facultatem teſtantibus, ut honorantes aliquem in hæredem, ac inten- dentes de cetero bona in ſui memoriam, vel fanguinis, aut agnatione conſervationem, five per modum civilem, five per naturalem, perpetuare, & e converso mitius ſe age- contra eundem hæredem, vel alios ſubtituti, molliendoasperitate vinculi refitandi bona recepta per pri- muſi teſtatore, habeant hi hæredes ex eiudem primi teſtatore benigneſt, & permifſione, potestate eligendi, vel nominandi quem maluerint, vel de certo, vel de incerto genere perfonarum, ad hoc, ut iudem nominare, five eligere valentes queant juſtum exercere arbitrium cum fi- bi magis benevoli, ſibi aptiores illecebras exercentibus, juxta frequentem proximam, & caſum tot primogeni- turarum, ac fideicommissorum, inter quæ adiun- tū in iuis caſibus novissime diſputata in illa Romana reſtituſiō hereditati. 2. Aprilis 1696. coram R. P. D. meo Lanceſtra, & in Romana nominationis 13. Januarii 1698. coram R. P. D. meo dell' Olmo.

Applicanduſi agitur ad rem, potius, ſi qua induſtria, vel ſtudiuſi fuit à R. P. D. Caraffa adhuium erga Lauram teſtaticem, putarunt domini, illam, vel illud cadre eviden- tiā ſuper ſecundo, licitoque membro diſtinzione, non autem ſuper primo prorsus indigno, & illico; nam etiſi ad ſinem comprobando ſeductionem, ac illatice inſtigationem reſpectu diſteſt Laure ex diſpoſitione nonnullorum teſtium contendit, dd. neptos juſtificare tale affiſſum, ex pluribus aggregatis, nimis ſuſt ex improviſo diſceſſum teſtaticis ē domo eorundem neptorum, contemporanea recuperatione teſtamento per eam conditri illorum favorem, & confeſſione novi, & hodie controverſi teſtamento in domo Purebonella, ad quam fortè liberiſſus accedeſt poterat hæres institutus, cum aſſidua conſervatio- ne in eadem domo cum D. Laura Abb. Oſavio valde amici ejusdem hæredis: hujusmodi tamen conjeſtura viſa ſunt nimis generales, atque aequivoce, potiūque referibiles vel ad inconstantem mulieris teſtari cuipientis voluntatem (ad normam ejusdem ſecondæ partis, ut ſupr. diſtingui- ve) potius ad juſtum ſtudium, & illecebras, quando preſer- tim reſpectum eſt, ut ad indiundam primam ſpeciem do- loſe, & irritativa suggestionis, concurrebant illa tria tri- requita, nimis ſuſt quod suggestiones debeat eſſe, & cum do- lo preparata, quod ſunt facta vel per iplum ſtudium, vel per alium de ejusdem hæredis expreſſo, aut vir- tuali mandato, quodque denique teſtans ex hujusmodi ſuggestionibus tali moſi machinatio induxit ſuſt ad teſtandum, ita ut alijs teſtans non ſuſt, ſicuti concluden- do tradidit adducti per Barry de ſucco, lib. 1. tit. 9. n. 14. in ſu- verſed melius, Card. de Luca de ſuſt. d. 33. ex m. 18. cum ſeqq. Rot. dec. 375. ex m. 16. fer. uſque ad fin. par. 16. & dec. 39. n. 17. & seqq. p. 15. & in Senogallian. legatorum 13. Jun. 1697. Sublata, coram R. D. meo Molines Decano.

Neque minis aquivoca, & generales comperte ſue- runt alia conjectura, & vielicit irrationalitas diſpoſitionis cum preteritione neptorum, necnon aſſerta ſuggeſſio, quod lites tunc infirmitate inter eosdem neptos, & aviam forent injuſtæ, quando tamē paroſtim ex eventu in eadem Sacra Rota, & prius coram A.C. ſubfucito, com- pentum fuit, eadem lites eſſe undeque, juſtissimas; ſi quidem reſpectu prime hujus conjectura, illa percurte videbatur princiſum; quantumvis enim ſecondum ponderate inter eadem partes in altera Romana legitime 9. Junii anni preteriti in princ. coram me, durifima video- tur eſe haec interverſio charitatis in relinquendo hæredes extraneos, pothabit propria deſcentia; attamen hoc ipſum eſt, quod jura indulgent, nimis ſuſt, ut quicque teſtator, qui teſtari potest, ad ſui libitum, relata legitima fa- vore eorum, quibus eadem iuri ipſius legitima leges præ- ferantur, ad text. in aut. de trien. & ſom. in princ. verſ. 6. reliquum verò, & in tortioribus Hondoſ. conf. 43. n. 11. & 10. lib. 1. & conf. 71. n. 42. lib. 2. Cyriac. controv. 22.1. n. 31. & contr. 26.2. n. 30. & ſeqq. Borg. Cavale. deſ. 8. n. 8. p. 3. Rot. d. dec. 39.5. nu. 28. par. 17. recent. & in Bononien. ſeparationis honorum 18. Martii 1669. g. Exclusa autem, cor. bo. me. Calataj. M. S.

Quod autem lites forent inter neptos, & aviam iustæ, vel iustitia, nullo modo pertinebat ad testamenti validita- tem,

tem, vel invaliditatem, quia nihil circa hoc comproba- tum extitit in ordine ad hæredem inscriptum: ſed tantummodo id apparet ex lectura ipsius teſtamenti, unde deſciente penitus præterea fuggeſſione, quod teſtatrix repa- taverit, lites contra ſe promotas a neptibus fore injuſtas, hoc erat tribuendum miferi credulitati conditionis hu- manæ, quae in tantum litigando pugnat, inquantum vin- cere ſibi inſinuat, & ſperat, ut ait Rub. de valid. legal. cap. 30. n. 61. & 62. quin etiam, ubi demonſtratum fuſſet, hæredem afteruſſe, predictas lites eſſe injuſtas, potius id erat tribuendum affectioni, vel blanditio, quam ini- quæ, & false ſuggeſſione dolo preparata; ut enim inquit Cornel. in famigerata oratione Calber ad Pifonem, *Affera- tio fine ſtatu petagius:* Et de facto hæ ſunt illæ blandi- tie, que non irritant teſtamentum, juxta ea, que ob- ſeruant, vel ſupponunt, ultra ſuperius relatos in ſecondā clasſi diſtinzione, Gratian. diſcep. 659. n. 4. & ſeqq. & fgn. n. 9. Perge de juſ. ſic. lib. 2. tit. 6. n. 11. Paul. Emil. Gall. de excep. p. 2. tit. 1. except. 1. n. 11. cum ſeqq. Georg. Struc. in Pandect. exercit. 26. Thes. 8. ſub princ. Andr. Kohl. ad conf. Brandenburg. q. 18. n. 32. Anton. de donat. Reg. lib. 3. cap. 31. n. 33. & ſeqq.

Et bene adducit, quod potius hujusmodi lites five ju- ſite, five injuſtæ promotas per neptos contra aviam eſſent in caſa revocationis primi teſtamenti, & factioſe alterius, quia, cum ſemper largitio hæreditatis proveniat à benevolenta, excludo autem a quadam indignatione, nulla fortè vehementi paſſio noſtrarum affectionum ad indignationem & ſic exclusionem cuiuscumque largitio- nis magis inducit, quam liſt, teste Cabell. conf. 128. nu- 338. & ſeqq. lib. 2. Rub. in adit. ad decif. 636. m. 164. & ſeqq. p. 4. tom. 3. rec. & maximè quoties lites agunt inter conſanguineos, & affines, quia corruptio optimi peſima, ſicuti preſequuntur Flandri. var. reſol. cap. 1. n. 3. Michal- de Frat. part. 3. cap. 1. n. 14. Epif. Zaul. in comment. ad flat. Fland. lib. 3. rubr. 15. n. 4. Rot. in Auximana Ali- mentorum 5. Decembris 1696. g. Et quanvoſ, poſt med. coram R. P. D. meo Muto.

Denique potius habere reperita eſt ultima cir- cumſtancia præterea ſuggeſſione, ex qua non valuerint neptos accedere ad domum avia, quodque tandem poſt conditum teſtamento teſtari loquenti cum praedicto Abb. Oſavio, eadem teſtatrix responderit: *Obiſe non mi- tormentate più, fate quello, che volte.* Ultra enim, quod juſtificatio talium probationum pendebat vel a familiis actu inſervientibus in domo neptorum, vel a mulieribus, que non poterant eſteri perdoni omnino integræ, prout reſeruntur tam evidenter eſt demonſtranda, ita ut etiam poſſibilitas in contrarium excludatur, n. 4. Antedicta probatio appareat dictrur, ſi caſu fuerit ex- preſſa, ſicut ſi in mente retent, cum tunc referenda diſpoſitione ad liberalitatem, & num. 5. ac 8.

6. Ad ſolendam ignorantiam ſuffici opinio comitatus, & vicinie. 7. Ad tuſus reſerit poſteſt ad aliam cauſam, nequit protra- bi ad croneam credulitatem, n. 10. 9. Ad ſubſinendam teſtatoris diſpoſitionem ſuffici denomi- nations verificari juxta teſtanti volitum, ſi non jux- ta reſerit veritatem.

DECISIO XVIII.

ET ſi in iure noſtri ſancti habemus, falſam cauſam, & credulitatem ſe habemem per modum cauſa finalis ſuſt teſtamentum, illud inſtitu. Ut tamen id procedat, requiriſt, quod judici clarè conſer- fari ſalfam credulitatem principaliſter teſtatorum in- diuſſive ad ita teſtandum.

Tali autem probatio tam evidenter eſt demonſtranda, ita ut etiam poſſibilitas in contrarium excludatur, n. 4.

3 Antedicta probatio appareat dictrur, ſi caſu fuerit ex- preſſa, ſicut ſi in mente retent, cum tunc referenda diſpoſitione ad liberalitatem, & num. 5. ac 8.

6. Ad ſolendam ignorantiam ſuffici opinio comitatus, & vicinie.

7. Ad tuſus reſerit poſteſt ad aliam cauſam, nequit protra- bi ad croneam credulitatem, n. 10.

9. Ad ſubſinendam teſtatoris diſpoſitionem ſuffici denomi- nations verificari juxta teſtanti volitum, ſi non jux- ta reſerit veritatem.

Deſ. ad Theat. de Luca Vol. IV.

Q. 2

Mantissæ Decisio XVIII. Lib. XVI.

num. 1. volum. 2. Barz. in const. unic. post suar. decis. num. 29. Ruin. conf. 162. num. 7. lib. 4. & late Manl. consult. 760. num. 15. in fin. & pluribus seqq. & legemant. num. 22. & cū de mente textus in laudata leg. fin. fl. de bæred. infit. dum inibi testator in dispositione exprefserat caufam, ob quam priorem infiſtationem variabat, ibi: *Quia herede, quos volui mihi contingere, habere non posuit, Non nūs Rūfus heres ero.* Quamobrem de tali caufa dispoſitionis iſificativa conſtare debet per testatoris expreſſionem, non tamen omnīmodam, excludendo quālibet poſſibilem veritatem in contrarium, adēout in animo iudiciorum nullā hæſitatio manere poſſit, fed certò credere cogatur ita eſte evidenter probatum, ut res aliter fehabere non poſſit, ut bene poſt plures concordantes profequuntur. Manl. d. consult. 760. num. 17. & seqq.

In applicatione expofitarum theſei hypothei, tota praesentis caue reſidebat indago; nam cum Ludovicus Franciscus de Merles in ultimo lib. quo deceſſit eloſio legatus Elīſabeth de Coſtaris videlicet relictæ quondam Henrici, & Jolepho illius filio pelvæ argenteas, & tertiam partem oīnnum fructuum hereditatis sub conditione ſi fine filii, ac inſimil lib. eadem methodo eis ſubſtituerit tam in portione Theresia uxoris alterius ex hæredibus inſtitutis, quam Thomæ fratris Equis Hierofolymitanis, eo vita funto, dato illis uiteriori ſubſtituto Baldafare de Merles in caſu illorum obitū ſine filiis; hodie coram me in gradu appellationis à quodam decreto de A. C. prolatore favore Elīſabeth & Jolephi, tam memoratus ſubſtitutus, & vice in tanta pietate, quia ab illa prouumeretur etiam ſcienza in infantili aetate ab inſula Meliteni, ubi ortus fuerat, perduictum in domum Ludovicum, Franciæ ab eo, & matre benignè exceptum, ut filium naturalem Thomæ fratris, vi gente etiam tali opinione in tota vicinia; tamquam talen benevolè educatum, nobiliter traſtaſum, bonis morib⁹, & disciplinis imbutum, proprieſe menſe continuo volitum diſcumentem cum nobili puella matroni jugatum, denominatum tanquam de propria familiæ, ſuis expensis continuo alitum, tandemque magna cum luco ſepultrum in tumulo majorum ipſius Ludovicus Francisci, extenso, & retento per annum panno lugubri cum inſignis familiæ de Merles in Sacello ipſius Ludovici, abique eo, quid in hisominiis Francisci actibus vel comparuerit, vel operam præſterit Baldafare, allegatus pro putativo patre. Quis autem in talibus circumſtantiaſi opinari poterit credidisse teſtatorem Henricum filium legitimum, & naturalem Baldafaris quando ad talem credulitatem exclaudendam ſufficeret ſola contraria reputatio comitatus, & vicinie, quia ab illa prouumeretur etiam ſcienza in infantili aetate ab inſula Meliteni, ubi ortus fuerat, illam minime ſubvertit, & in his ceteris animadvertisit Ruin. conf. 82. num. 7. in fin. veriſ. 30. lib. 4.

Superfluum eſet adiudice argumenta negativa deprompta, ex quo in ſuo libro memoriarum teſtator adnotato matrimonio Baldafaris, & omnibus filiis ab eo progenitis de Henrico non meminit, ut in ſapiō cit. ſummi n. 3. fed ſit quoque confluunt mirificè ad exclaudendam excogitatum credulitatem teſtatoris, à qua vitium diſpositionis elici prætentur.

Hic autem omnibus contraponi non meretur, quid in eodem libro genealogie familiæ occaſione adnotacionis matrimonii Henrici cum Elīſabeth, illum inſcriperit filium legitimum, & naturalem Baldafaris; nam cum tot tantique probatum ſpeciebus poſitum fit in aperto Ludovicum Francicum optimè cognovisse contrarium, enuntiata hec emissa occaſione matrimonii initi dictum facta ex cauſa obtegendi maculum, & faciliorem reddendi contra ſum matrimonii ab ipſioperi procurati, inducitur propterea credulitatem, ut talis reſpetat, ſed non eroneam credulitatem, quod talis eſet, ut optime notaſt Baldaf. conf. 437. ſub num. 9. ver. Vid. diſtinguendum lib. 5. Tufc. 7. prat. conſult. lit. E, cond. 323. num. 4. Grat. conf. 110. n. 31. & seqq. lib. 2. Mantic. de conſult. lib. 4. tit. 5. num. 6. ver. quod autem error, Altograd. conf. 52. num. 62. ver. aut teſtator non eravit lib. 1. & conſonat Manl. conf. 760. num. 17. alioſe ſupra allegatos.

Sed ceterab omnis hæſitatio, quia conſideratis etiam circumſtantia extreſſis, que aſſerbarant ad talem adſtrumentum cauſam, illa penitus inconcludefit, & è converso ab illarum diſcutione patet teſtatorum optimè novisſe Henricum fuſile filium naturalem Baldafaris conſobrini; qui in libro memoriarum, in quo adnotabat omnia eius familiæ reſipienti, occaſione matrimonii ipſo volente, & procurante initi ab Henrico cum Elīſabeth, deſcriptiſt nomen Jolepho ſobolis ex hoc conjuſio fulcepſe, illamque levatum dixit ē ſacro fonte per Francicum de Coſtaris fuuim aumā maternam, & per Catharinam de Bertono ſuam Proavia paternam, ſum. Elīſabeth & Jolepho num. 4. Cum autem Catharinam eſet mater ipsius ſcribenti, & Thomæ fratris, non autem Baldafaris, hunc evidentissime liquet teſtivis Henricum non progenitum à Baldafare, ſed ab altero ex filiis Catharinæ, quam dicit Proavia Jolepho; cumque Catharinæ alii filii non ſuperferent ultra teſtatorum, & Thomam fratrem, extra controverſiam remanet ſcivis Henricum Patrem Jolepho filium eſe Thomæ, niſi vellemus dicere ſonniſte illum à ſuio genitum.

Hanc infallibilem probationem coadjuytant innumeraria argumenta tam affirmativa, quam negativa; al-

terna charitate diligitor, reſidit cum nomine ſuo ſub appellaſione fratris hæres inſtitutor, ubi glori. verbi. inſtitutor, & Bald. conf. 437. n. 9. ver. videtur diſtinguendum lib. 5. Unde in caſu inegabile ſit teſtatorem teſtivis Enricum legitimum, cum illius curaverit obtineri legitimationem, ſi poſte voluit eum credi de ſua familiæ nobilem, & legitimum, hoc non interſaliam creditat in eo, ſed locum defiderium occultandi maculum ejus, in quem beneficia confeſſa volebat, ut nobilis facilius reputari poſset, & dignitas propriam familiam, in quam voluntarie adſcripat, repreſentante valeret, & ad propositum notat Altograd. conf. 53. n. 62. ver. aut teſtator non eravit lib. 1. & Manl. de conſult. lib. 4. tit. 5. ſub n. 6. ver. quod autem error.

Et ita utraque &c.

R. P. D. DE LA TREMOILLE.

Carpendorat. fideicommissi.

Merc. 10. Iuli 1699.

A R G U M E N T U M.

Superius decisa approbatur.

S U M M A R I U M.

- P**ublicè expedit, supremum morientis iudicium extitum habere.
Spuris vulgo conceputis certum patrem habere non poſſit, & n. 17.
Relictum factum alium ſub credulitate eſſe ſuum conſanguineum, corruit, ſi deſegatur fuſile juſſe opinionem, & n. 4. & 16.
Fuſile cauſa, in qua fundatur iuſtitutio, ſi expreſſa non fuerit, illam minime ſubvertit, & n. 9.
Legata, & fideicommissa preſcruſtio a pura benevolentia, & liberalitate iuſtantur.
Et in eis ſit pro ratione teſtatoris voluntaſtis.
Tenuis in l. prima, & ſi quis filium, ſi de Carbonian. edit. expiſcar.
III Personam ſummaſe diſtincta bene poſſit ſub appellatione ſue familiæ vocari, liceat de ea non ſit, & n. 12.
III Diſpofitio que innatuit ſuo ſuppoſito, ipſo jure corruit, ſi illud fuerit expreſſum; ſi verò in mente exiſtit reſentum, opus eſt iudicis declaratione.
III Ut autem in hoc ſecundo caſu retrahari debent diſpofitio, duo copulati ſunt probanda, quid nemp̄ teſtator revera eravit in caſa finali ſue diſpofitionis, quid agno error ait diſpofitioſus juſſit.
III Taliſ probatio ex quibus excludatur.
III Ad preſumendam liberalitatem aliquando ſufficit alium in conditio.
III Ut corruit teſtamentum ex fuſile demoſtratione conſanguinitatis erga iuſtitutum requiratur, quid teſtator illius defecit ignoraret.

D E C I S I O X I X.

Dominum conſuerunt conſirmandam eſte ſententiam Rotalem R.P.D. mei Caprare, conforſim priori bonum. Uſini, quibus pronuntiatio patrem ſuile legatæ à Ludovicuſ Franciſco de Merles relictæ Elīſabethæ de Conſtans, & Jolepho de Merles eis ab Henrico filio, validamque eſte hiuſ ſubſtitutionem ordinatam in caſu, quo teſtator decellulat alio filii, purificandam poſt obitum commendatoris Thomæ fratris teſtatoris; cum enim illa ordinatam fuerit in teſtamento folemente celebrato, fruſtrandum non eſt ſupremum morientis iudicium, quod publicè expedit exhibere in caſa finali ſue diſpofitionis, neq; agno error ait diſpofitioſus juſſit.

Nec ſubſtit. teſtatorem legatis honoraffe, atque in ſubſtitutione vocatib⁹ Jolephum, qui falſo credidere, Henricum illius patrem ſuile Thomæ, ab eo, dum Melite nomen dabat Miltic Hierofolymitanæ, ſuileceptum ex quadam muliercula, que cum ibi palam meretricium facebat, Sum. Actorum n. 3. Henricum profuita mate proditus, tanquam ſpurius vulgo conceputus nullum intelligebatur. Hoc patrem ſuile, cum incurreret habere, l. vulgo concepti 23. ſi ſuile bonum, & ſi adverſus ea inſtit. de mpt. Rot. deciſ. 100. num. 16. & seqq. part. 19. certius juncta de poſitione iurata Thomæ, illam ſuile filium eſe abnegantis, proindeque corripiere legata relicta Jolepho, illiusque ſubappellatione familiæ ſue vocavit, quamvis de ea non eſſent, Dcfiſ. ad Theat. de Luca Vol. IV.

Q. 3 ſuam

ſtitutionem, eo quia teſtator eum honoraverat quaſi fratris ſui nepotem, ſuame confanguineum, cum non eſſet, ut repondit Paul. in. Paſſulejus final. ff. de bæred. inſtit. l. ſi pater tuus 4. C. cod. l. neque preſetto 5. C. de teſtam. 3 Valenziuſ. conf. 169. n. 65. Mart. de ſucess. legal. part. 4. 9. art. 5. n. 1. & seqq. Falſa namque opinio fecit, ut legaret, vocaretque illum, quem ea credulitate excuſa non fuſſet vocaturus; erraverat quippe in qualitate perfou, que fuerat cauſa finalis diſpositionis, l. queſti. 9. ff. de bæred. 4 inſtit. Valenziuſ. conf. 119. num. 82. & seqq. Gratian. diſcip. 633. n. 52. ver. aut teſtator non eravit lib. 1. & Manl. de conſult. lib. 4. tit. 5. ſub n. 6. ver. quod autem error.

Nam certa illa iuri regula non minùs certam, veramque admittit interpretationem, ex mente legum, & praetitorum Doſtorum ſenſu deſromptam, juxta quam falſa cauſa, & errorea credulitas teſtatoris diſpositionem inſtit, cum illa in teſtamento ipſo expreſſa reperitur, & tanquam finis, & à teſtatore volitus ppi coheret diſpositioni, haec enim diu taxata ratione iudex certò ſicire, certoque coniurare poterit, fulbata falſa illa opinione morientem, aliter diſpoſitorum fuſſe; arque id quidem aperte innumere loca omnia legum ex adverſo allegatarum, in quibus exprimit cauſa, que teſtantes moverat, queaque falſa, & errorea detexta, iuremerito iuri interpretes nullas, & iuris declararum diſpositiones ab illa pendentes, ut bene notant deciſio a bon. mem. Uſini edita die 5. Maii anni præteriti, & altera, que à R.P.D. meo Caprare emanavit die 22. Januarii.

At contra, si teſtator nulla facta in teſtamento demonſtratione falſe cauſe, qua illum moviſſe preſumatur, pura liberalitat, benevolentia que titulu aliquem inſtituit, vel legatis, & fideicommissis honoraverit, diſpofitio 6 irrita dici nequit, quaſi procerſit ex faſa cauſa, qua eſt tanquam in mente teſtatoris retenuta reputari nequit fuſſe ratione finali mea ita deponendi, juxta notabilem doctrinam Barthol. in d. Paſſulejus n. 4. ff. de bæred. inſtit. communiter receptam ab auctoribus relatis in preſentis diſpositionibus.

Et optima quidem ratione quia in diſpositionibus quaſe proptincidunt a pura benevolentia, & liberalitate iuſtantur, qualia ſunt legata, & fideicommissa, Cujac lib. 19. q. Papin. fol. mbi 533. lit. A, & B, tom. 1. oper. Poſthum. & lib. 30. ff. tit. de legat. 1. fol. mbi 118. lit. D, tom. 4. oper. Poſthum. part. 1. ſtat pro ratione voluntaſtis teſtatoris, que totum facit, leg. ex fado 35. ff. de bæred. inſtit. nec inquiritur origo benevolentia, cauſaque remota exercende liberalitat, que plerumque ex falſis ſignit opinionebus, ideoque nulla alia huiusmodi actuū immediata cauſa agnoscitur, quām poteſtas illa à natura, & lege cuque morienti tributa liberaliter diſponendi de rebus suis, Bart. 9. in l. demopro. 17. q. Quod autem n. 13. ff. de cond. & de monſtr. Manl. conf. 760. n. 22.

Cauſam vero, de qua agitur, verfarī in hoc ſecundo caſu, evidens, & apertum ſit ex ipſo teſtamento Ludovicuſ Franciſco, in quo teſtator non legitur quidquā Jolepho legatæ, vei per fideicommissum rei quippe tanquam ſuo ex fratre pronopoti; ſed nulla facta mentione confanguinitatis, & qualitatibus perlonas, ſimpliſter plura legata reliquit atque in ſubſtitutione vocavit Jolephum, illum enuntiando ſuile Henrici, idēque ſumus in hypothesi text. in l. 1. ſi quis ſuile ſuam, ff. de Carbonian. edit. quo loci cum teſtator ſuile luam hæredem inſtituit ſet haec forma verborum, Ille qui ex illa naus de heres ero, juriconſulſtos reſpondebit, eis ſuile inſtitutum tanquam ſuile, quod pariter notabit ibi Cujac. tom. 4. part. 2. oper. Poſthum. fol. mbi 133. lit. E, Gratian. diſcip. 633. n. 19. idēque glossa ibidem in verb. hæreditatem, bene intulit, eidem hæreditatem amittendum non fuſſe, ſi probaretur non filius, quia non fuerat inſtitutus ut filius.

Neque vero error in qualitate perſonæ ſubſtitutæ elici poterit ex quid teſtator Henricum, & Jolephum nuncupaverit gentilicio cognomine de Merles, implicite quidam huiusmodi enuntiacione Henricum agnoscendo in ſuile Thomæ.

Nam & dicta denominatio est pariter ſine errore, cum teſtator illos familiæ ſue cognomine appellare poterit, tanquam alumnos ab incunabulis domi ſuile educatos, quos ob longam conſuetudinem, libertalem inſolentem, morumque ſuavitatem magnopere dilexerat; idēque ſi loco neponi, & conſanguineum vivens habuerat, reſidit mories ſuile ſubappellatione familiæ ſue vocavit, quamvis de ea non eſſent,